

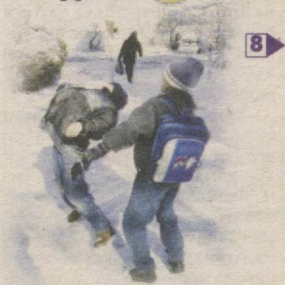
Қайнонасин 4
йиглатган актриса

«Инсоф қолиб...» 5
имон қолиб...»

6
Арбагиш лоласи

Тарбиядаги 5 хато

БУ МУҚАДДАС ВАТАНДА АЗИЗДИР ИНСОН!

Шавкат СУЛТОНОВ сурат-лавҳаси.

2012 йил —

Мустаҳкам оила йили

Албатта, элга танилиш, обрў-эътибор қозониш учун данғилла-ма ҳовли-жой қуриш, дабдабали тўй-томоша қилиш шарт эмас. Аввало, оилада аҳиллик, тинч-тотувлик ва, энг муҳими, фарзандларга тўғри таълим-тарбия бериш бобода ота-онанинг ўзи ибрат бўлиши шарт. Ана шундагина бундай хонадонга ҳамма ҳавас қилади. Шу маънода Учқун Усмоновлар оиласини нафақат маҳаллада, балки Самарқанд шаҳрида ҳам кўпчилик танийди, ҳурмат қилади, десак янглишмай-миз. Бунинг боиси, уларнинг ёруғ умидлар билан вояга етказган беш нафар фарзанди бугунги кунда ўзларига ўхшаб эл-юрт қорига ярайдиган вазифаларда хизмат қилишмоқда. Оила бекаси, тажрибали педагог Гулнора Усмонова айни пайтда қарилик гаптини суриб, бир этак неваралари тарбияси билан банд. Учқун ака эса маҳалла-кўйда фаол.

ТАНЛОВГА МАРҲАМАТ!

«ОИЛА ВА ЖАМИЯТ» ГАЗЕТАСИ

МУСТАҲКАМ ОИЛА ЙИЛИ

муносабати билан барча профессионал ва ҳаваскор сураткашларни ижодий беллашувга чорлайди!

«ФАРОҒАТ ҚАСРИ»

танловига ибратли оилалар ҳаётдан фото-лавҳалар, инсон умрининг энг гўзал лаҳзалари, болаликнинг ширин онлари муҳрланган суратлар қабул қилинади.

Бу ижодий беллашувнинг ўзига хослиги шундаки, сиз фотоасарларингизни йил давомида бир неча мартаба исталган вақтда, исталган миқдорда юборишингиз мумкин.

Муҳими — сифат ва савия!

Гапнинг индаллосига ўтсак, мукофотлар ҳаммани қизиқтириши тайин. Совринларимиз ҳам антиқа:

Телевизори йўқларга — ТЕЛЕВИЗОР, кўл телефонисиз юрганларга — КўЛ ТЕЛЕФОНИ, DVDсизларга — DVD, фотоаппарати йўқларга эса... и-я, бунақалар танловда қатнаша олмайди-ку! Яна аллақанча рағбатлантирувчи мукофотларимиз ҳам бор. Хуллас, кимга нима керак бўлса, муаммоси!

Айтганча, ўзингиз ҳақингизда маълумот, паспорт нусхаси ва бир дونا расмингизни ҳам кўшиб жўнатиш эсдан чиқмасин. Фотоасар қаҳрамонлари тўғрисида қисқача ахборот ёзиб юборсангиз-ку, нур устига нур бўларди!

«ФАРОҒАТ ҚАСРИ» фотосуратлар танлови Бош Қому-симизнинг 20 йиллиги арафасида яқунланади ва... голиб-ларга, ваъда этилганидек, совға-саломлар топширилади.

«МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ»

акциядорлик компанияси — доимий ҳамкоримиз!

“Туркистон” саройида бўлиб ўтган Республика байналмилал маданият марказининг 20 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишга юртимизда бир неча ўн йиллар, ҳатто асрлар давомида девор-дармиён кўшни бўлиб, баҳамжihatликда яшаб келаяётган 130 дан зиёд миллат ва элат вакиллари жам бўлди. Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислон Каримовнинг байрам иштирокчиларига йўллаган табригини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Хайридин Султонов ўқиб эшиттирди.

Ҳали дилларда истиқлолнинг 20 йиллик тантаналари шукуҳи сўнмасдан миллатлар аро ҳамжихатлик айёмини нишонлаётганимиз бежиз эмас, албатта. Таъкидлаш ўринлики, меҳмондўст заминимизда шу пайтгача турли маданият ва цивилизацияга мансуб инсонлар ўзаро тинч-тотув ҳаёт кечирайиб келишган бўлса, мустақиллик йилларида улар Ўзбекистоннинг кўпмиллатли ва ягона халқи бўлиб янада жипслашди. Кейинги йиғирма йилда бағрикенглик, аҳил-иноқлик гоёлари ўзига хос қадрият сифатида шаклланиб, ўсиб келаятган ҳар бир мурғак қалбга сингиб бораётди. Бундай ижобий муҳит ўз-ўзидан пайдо бўлиб қолган эмас, балки Юртбошимиз томонидан ишлаб чиқилган, миллий истиқлол гоёсига асосланган миллатлар аро муносабатларнинг принципиал жиҳатдан янги концепци-

Ҳазрат Навоийнинг дostonларини мутолаа қилсак, бири чинлик, бири румлик кишиларнинг аҳил-иноқ яшаётганига, бақамти ишлаётганига гувоҳ бўламиз. Ҳа, халқимиз қонидаги динлар аро бағрикенглик, миллатлар аро тотувлик фазилатларининг илдиизи ана шундай кўҳна сарчашмаларга бориб уланган.

ТИЛ БОШҚА — ТИЛАК БИР, ЮЗ БОШҚА — ЮРАК БИР

яси изчил ҳаётга татбиқ этилаётгани самарасидир. Бу борда, айниқса, Республика байналмилал маданият маркази фаолиятига алоҳида тўхталиб ўтиш лозим.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан 1992 йили ушбу маданият маркази ташкил этилган, мамлакатимиздаги барча миллий маданият марказларга ҳар томонлама амалий ёрдам кўрсатила бошлади, уларнинг бирлашуви ва самарали ҳамкорлик қилиши учун имконият эшиклари очилди. Буни рақамлар ҳам тасдиқлаб турибди. 1989 йили юртимизда ўнга яқин миллий маданият марказ фаолият юритган бўлса, уларнинг сони 1995 йили 70 тага, 2000 йили эса 100 тага етди. Ҳозирги кунда 140 дан зиёд ана шундай марказлар ўз миллий маданияти, тили, ҳунармандчилиги, анъана ва урф-одатларини ривожлантириш йўлида саъй-ҳаракат кўрсатишмоқда. Уларнинг кўпқиррали фаолияти, аввало, ҳуқуқий жиҳатдан мустақ-

камланган бўлиб, миллий-маънавий эҳтиёжларни қондириш учун барча шарт-шароитлар яратилган.

Ўзбекистонда умумтаълим етти тилда олиб борилиши, кўп сонли миллат ва элатлар тилига газета, журналлар нашр этилиши, телерадиоадастурлар эфирга узатилиши, шунингдек, турли диний конфессияларнинг ибодатхоналари фаолият кўрсатиши учун кенг йўл очилган. Миллий маданият марказлар мунтазам равишда ўз бай-

рамларини ўтказиб, фестиваллар, кўргазмалар, танловлар, конференция ва семинарлар ташкил этмоқда. Узаро ва бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик қилиш орқали маданият маърифий ва-

зифаларини амалга ошириш билан бирга, миллатларо муносабатларни янада мустаҳкамлаш, ёшларни ягона Ватанга муҳаббат, истиқлол гоёларига садоқат руҳида камол топтиришга муносиб ҳисса қўшмоқда. Бу йўлда фидойилик кўрсатиб меҳнат қилаётган юртдошларимиз ҳукуматимиз томонидан эътироф этилиб, рағбатлантириб боришмоқда. Президентимизнинг 2012 йил 20 январда қабул қилинган Фармонида мувофиқ, миллий

Жараён

маданият марказларининг ана шундай бир гуруҳ фаоллари фахрий унвон, орден ва медаллар билан тақдирланди.

Тантанали йиғилиш санъат усталари ва миллий маданият марказларининг бадиий жамоалари иштирокидаги байрам гала-концертига уланиб кетди. Турли тилларда янграган кўшиқларда ҳам бебаҳо бойлигимиз — муқаддас заминимиздаги тинчлик-хотиржамлик, жамиятимиздаги ҳамжихатлик, меҳр-оқибат каби эзгу туйғулар мадҳ этилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси И.Абдуллаев, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Э.Боситхонова ва А.Арипов иштирок этди.

...Айтганча, сарлавҳани бежиз бундай танламадик: тил бошқа — тилак бир, юз бошқа — юрак бир! Мамлакатимизда аҳил-иноқ ҳаёт кечираётган 130 дан зиёд миллат ва элатнинг тили бир-бирдан фарқ қилиши мумкин, ammo тилаги битта — шу юрт равнақи, шу халқ фаровонлигига ҳалол хизмат қилиш. Тўғри, ҳар бир халқнинг ўзига хос кифоаси бор, бироқ уларнинг юраги ҳамнафис, ҳамоҳанг ураётди. Барчамизни шу она заминга муҳаббат, Ватан туйғуси бирлаштириб турибди.

Фаррух ЖАББОРОВ,
“Оила ва жамият” муҳбири.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази билан ҳамкорликда миллий ва халқаро журналистиканинг энг юксак ютуқларини кенг оммалаштириш, ОАВ ходимлари фуқаролик позицияларини намойён этишлари учун шароит яратиш ҳамда журналистларда танқидий фикрлашни ва ижодий фаолиятга янги ҳаёт ёндашувларини шакллантириш мақсадида “Олтин қалам” VII Миллий мукофоти учун халқаро танловни ўтказиш.

ЖУРНАЛИСТИКА СОҲАСИДА “ОЛТИН ҚАЛАМ” VII МИЛЛИЙ МУКОФОТИ

3 май — Жаҳон матбуоти эркинлиги кунига бағишланган бу танловга 2011 йилнинг 31 мартдан 2012 йилнинг 31 мартгача — бир йил давомида газета ва журналларда чоп этилган, радио орқали эфирга узатилган ҳамда телевидениеда кўрсатилган ва

интернет нашрларида берилган материаллар 2012 йилнинг 10 апрелигача қабул қилинади.

Танлов голиблари учун куйидаги мукофотлар таъсис этилган:

Журналистика соҳасида бош миллий мукофот. Голиб махсус диплом, “Олтин қалам” кўкрак нишони, статуэткаси ва Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам иш ҳақининг 200 баробари миқдорида пул мукофоти билан тақдирланади.

Асосий мукофотлар:

Энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (телевидение — 1, 2, 3-ўринлар);

Энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (радио — 1, 2, 3-ўринлар);

Энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (босма ОАВ — 1, 2, 3-ўринлар);

Энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (интернет-журналистика — 1, 2, 3-ўринлар).

Биринчи ўринни олган голиблар диплом, “Олтин қалам” кўкрак нишони, статуэткаси ва энг кам иш ҳақининг 160 баробари миқдорида пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Иккинчи ўринни олган голиблар диплом, “Олтин қалам” кўкрак нишони, статуэткаси ва энг кам иш ҳақининг 140 баробари миқдорида пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Учинчи ўринни олган голиблар диплом, “Олтин қалам” кўкрак нишони, статуэткаси ва энг кам иш ҳақининг 120 баробари миқдорида пул мукофоти билан тақдирланадилар.

“Олтин қалам” танлови голиблари ва совриндорларини мукофотлаш, шунингдек, уни ўтказиш билан боғлиқ сарф-харажатлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонднинг молиявий кўмагида амалга оширилади. Шунингдек, қатор халқаро ташкилотларнинг Ўзбекистондаги ваколатхоналари ҳам ўз рағбатлантирувчи мукофотларини таъсис этган.

Танловга теле-, радио-, босма материаллар ҳамда интернет нашрларида эълон қилинган ишлар тақдим этилади (5 тадан кам бўлмаслиги керак).

Телевидение бўйича видеоматериаллар, ахборот ташувчи воситанинг қандай кўринишда бўлишидан

қатъи назар, 3 минутдан 30 минутгача бўлиши керак.

Радиоэшиттиришлар (аудиокассета ёки системали диск) 5 минутдан 30 минутгача бўлиши керак. Матбуот ва интернет материаллари даврий нашрнинг асл нусхаси ёки кўчирма нусхасида тақдим этилиши лозим.

Танловга юборилган материалларга куйидагилар илова қилинади:

Материаллар “Олтин қалам” танловига деб кўрсатилган ҳолда куйидаги манзилга юборилиши лозим:

Ўзбекистон Республикаси, 100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.
Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси. 3-қават, 30, 35, 37-хоналар.
Телефонлар: 244-64-61; 244-64-62; 244-37-87. www.journalist.uz

Диққат, танлов!

Рағбатлантирувчи мукофотлар доирасидаги номинациялар:

- журналистика ривожига қўшган ҳиссаси учун;
- фаол фуқаролик позицияси учун;
- ижтимоий-сиёсий мавзудаги энг яхши таҳлилий материал учун;
- ижтимоий-иқтисодий мавзудаги энг яхши таҳлилий материал учун;
- Мустаҳкам оила йилига бағишланган энг яхши материал учун;
- маънавий-маърифий мавзудаги энг яхши материал учун;
- ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги энг яхши материал учун;
- энг яхши журналистик текширув учун;
- мураккаб шароитларда (фавқулодда вазиятлар, атроф-муҳит ва экология муаммолари) тайёрланган энг яхши репортаж учун;
- энг яхши режиссёрлик иши учун;
- энг яхши матбуот хизмати;
- энг яхши фоторепортаж учун;
- энг яхши карикатура учун;
- чет эллик журналистнинг Ўзбекистон тўғрисидаги энг яхши материали учун.

Рағбатлантирувчи номинациялар бўйича голиблар диплом, статуэтка ва энг кам иш ҳақининг 80 баробари миқдорида пул мукофоти билан тақдирланадилар.

— муаллифнинг исми-шарифи, профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот;

— муаллифнинг турар жойи, уй ва иш телефонлари;

— паспорт нусхаси.

Танлов голибларини мукофотлаш маросими Жаҳон матбуоти эркинлиги кунини 2012 йил 3 майда тантанали равишда ўтказилади.

Мукофот бир шахсга тақдоран берилмайди.

ТЎХТАМГУЛ МОМОНИНГ ДУОСИ

Одамлар орасида

...Шундай одамлар бўладики, суҳбати кишида аллақандай хузур, завқ уйғотади, ҳаётга бўлган интилишни кучайтиради. Кишининг яшагиси, шундай шодмон кунлардан кўпроқ баҳраманд бўлгиси, баъзан учраб турадиган ғаламисларга қарши чарчамай курашгиси келади. Йўқ, бугунги ҳикоямиз киши фикрини ўқадиган ва унга руҳий таъсир ўтказадиган ғайриоддий қобилиятли кишилар ёки ўтмишда яшаб ўтган авлиёлар ҳақида эмас. Гап бизнинг оддий замондошларимиздан бири, зоҳиран қараганда ҳатто ўрта маълумотга эга бўлмасда, ҳаёт илмидан кўпларга дарс беришга қодир, муҳими, бундай сабоқни ҳеч бир оғринмай ва суҳбатдошининг да кўнглини оғритмай сингдира оладиган бир онахон ҳақида. Мен бу аёл билан бир сафар баҳонасида, аниқроғи, зиёратга бораётганимда танишдим. Аслида, зиёратга риёзат чекиб бориш керак, дейишарди. Бироқ мен бу гал онахоннинг ғаройиб гурунги қизигани учунми, аксинча, дам олдири ва бир дунё таассуротларга эга бўлдим, десам янглишмайман. У кишининг санъат, ҳаёт ва одамлар ҳақидаги қизиқарли ҳикояларини тинглар эканман, суҳбатдошимнинг қимлиги билан қизиқдим.

...Онахоннинг мароқли суҳбати орқали ғойибона Жиззах вилоятининг Фориш туманидаги тоғли Ухум қишлоғига саёҳат қилдим. 1935 йил шу қишлоқдаги бир хонадонда қизалоқ дунёга келди. Онаси тушидаги қароматга ишониб, қизалоққа Тўхтамгул деб исм қўйди. Зора, шу қизалоғим бу дунёда, бағримда турса, яшаса, узоқ умр кўрса, деб умид қилди. Яхши ниятлар, дуолар ижобат бўлди. Қизалоқ ота-онасининг бағрини яшнатиб, тетиккина, хушёргина бўлиб улғайди. Лекин, афсуски, болалиги уруш даврига тўғри келгани учун мактабни тўлиқ битиролмади. Лекин айтиши мумкинки, қолган саводини ҳаёт мактабида чиқарди. Махсус маълумот олмаган бўлса-да, қишлоқдаги қиз-жувонларга қўйлақлар тикиб берди.

Ўн етти ёшида туманнинг яна бир тоғли қишлоғига турмушга чиққан Тўхтамгул рўзгор машаққатларида чидади. Чорвадор оилада кунига ўнлаб қўйларни соғиб, қуви пишарди. Чўли ўзлаштираш йилларида ёш оила аввал Эттисувга, кейин

эса Пахтакор туманидаги ҳозирги Самарқанд қишлоқ фуқаролар йиғинига кўчиб келди. Тўхтамгул уч ўғил, уч қизни тарбиялаб воёга етказиш билан бирга, жамиятда фаол хизмат қилди.

Аввал хўжаликда ишчи, кейин тракторчи, бригадир, боғчада тарбиячи, мудирлик қилиб, элдошлари олқисини олди. Ўзининг таъбири билан айтганда, "Данғиллама иморат солмади, кўша-кўша машина олмади, толганини элу юрт билан баҳам кўрди".

Бугунги кунда олти фарзандни уйли-жойли, халқнинг хизматига камарбаста қилиб тарбиялаган Тўхтамгул опа 29 неvara, 20 дан ортқ чевара, қуда-андалар курсовида қарилк гаштини сурмоқда.

— Маматмурод ўғлим ҳайдовчи, Музафарим машина тузатади, Мажжудахон қизим банкда ишлайди, Майсара ҳамшира, Манзурам тарбиячи, — дейди Тўхтамгул момо. — Яна бир ўғлим Мунавварбек эса ўзимга ўхшаган санъатсевар, муслиқчи бўлди.

Онахон ҳозир ҳам халқ хизматида. 1988 йили Пахтакор тумани Самарқанд ҚФИда тузилган "Бешқарсак" фольклор ансамблида яққохон сифатида фаолият кўрсатмоқда. Жамоа

билан бирга бир неча хорижий мамлакатларга сафар қилиб, юртимиз халқ оғзаки ижоди намуналарини эллар оша тарғиб этган. Юртдошларимизнинг тўй-томошалари, Наврўз, Мустақиллик байрами тadbирларида, қишлоқ, туман ва вилоят миқёсидаги турли йиғинларда ҳамон хизматда.

— Қишлоқ фуқаролар йиғинидаги бир-бир тadbир онахоннинг қуй-қўшиқларисиз ўтмайди. Аҳолининг тўй-маъракалари дейсизми, гап-гаштакларини ҳам Тўхтамгул опа қизитади, — дейди шу маҳалла маслаҳатчиси Гулчехра Усмонова. — Тиниб-тинчимас аямизни нафақат қишлоқ фуқаролар йиғинида, балки туманда ҳам танимаган, ҳурмат-иззат қилмаган одам йўқ.

Тўхтамгул она доира чертиб, 200 дан зиёд ўзбек ва тожик тилидаги қўшиқларни хиргойи қилади. Навоий, Машраб, Хувайдо каби мумтоз шоирларимиз ғазалларини ўзгача меҳр, ўзгача эътибор билан ўқийди. Тўй-маъракаларда келин салом, ўлан, алла каби қўшиқларни жўшиб қуйлайди. Қўшиқ-соз суҳбатга, суҳбат-соз-қўшиққа уланиб кетса, Тўхтамгул она Шоҳ Машраб қиссаси, Иброҳим Адхам қиссаси каби халқ китобларидаги

ривоятларни ёддан айтиб, уларнинг қатидаги ҳикматларни баҳоли қудрат шарҳлаб берганда маҳалла-кўйдагилар олам-олам завқ олишади.

"Умр ўткинчи экан, бас, уни шодмонликда ўтказиш керак". Кўпгина файласуфларга шиор бўлган бу ҳикмат Тўхтамгул момонинг ҳам умр мазмунини белгилайди, десак хато қилмаймиз. "Маида-чуйда, ғийбатинголларга умуман тоқатим йўқ, шундай жойдан индамайгина туриб кетиб қоламан", дейди момо.

Онахоннинг суҳбатларида ўтмиш хотиралари, бугунги кунга шуқроналик оҳанглари намоён.

Норасолар базмида суҳбат ёмон,
Дўстлар суҳбати аро ғийбат ёмон,

деб хиргойи қилган момомиз ҳар бир кунини кўпчиликка ибрат бўлғулик тарзда шодмонлик билан ўтказаётир. Шунинг учунми, ёши 76 дан ошган бўлишига қарамадан ҳамон серғайрат, жўшқин. Бирор кунгина уйда ўтирса борми, шундаям тинчимайди. Тикиш-бичиш, рўзгор юмушларига ҳам уннаб кетаверади. Гоҳо илҳом жўшса, халқ қўшиқлари оҳангида шеърлар машқ қилиб туради.

Бог устида учсам дейди
унчан ғоз,
Қанотимни қилсам
дейди пойандоз.
Олтин севай, териб олинг,
дўстларим,
Ватанимга қанча
хизмат қилсам, оз...

Чин дилдан айтаётган ҳар бир сўзида бугунги дорилмомон кунлардан шуқроналик уфуриб турган момодаги руҳий қувватни, бағрикенглик, одамшавандалик хислатларини кўриб, беихтиёр кўнгли тоғдай кўтарилади кишининг. Озод ва обод юртимизнинг ҳар бир гўшасида Тўхтамгул могога ўхшаган дилбар, дуогўй ва мунис инсонлар кўпаяверсин.

Зухра МАМАДАЛИЕВА

ЧУМЧУК — "Ўзбек тилининг этимологик луғати" да изоҳланишича, тилимиз тарихида "чумчук" сўзининг "чибчик" шакли бўлган ва "кичкина жонивор" деган маънони аналган. Модомики, "чиби" сўзи «кичкина» маъносини билдираётган экан, "чибин" сўзи ҳам унга алоқадор бўлиши мумкин. Шунингдек, халқ тилида ёшига етмаган, ҳали туғмаган эчки ҳам "чибич" деб аталади.

Чумчук семирса, ботмон бўлмас.

Мақол

БОШ — бир қарашда бу сўзни изоҳлаб ўтиришга ҳожат йўқдай туюлади. Лекин, тилимизда "бош" сўзи энг кўп маънони аналгатадиган ва энг фаол қўлландиган сўзлардан бири саналади. "Ўзбек тилининг изоҳли луғати" да "бош" сўзининг йиғирмадан ортқ маъносига эга берилган. Ҳолбуки, ҳар қандай луғатда бу даражада кўп маъно аналгатадиган сўзлар алоҳида ўринга эга бўлади. "Бош" сўзи тананинг бир қисми, мия, ақл-ҳушдан тортиб, одам ёки бошоққа қадар ўнлаб маъноларни ифодалаб келади. Шундан хулоса қилиш мумкинки, «бош» сўзи тилимиз пайдо бўлиш давридан то ҳозирга қадар энг кўп қўлландиган ва мазмун жиҳатдан тобора бойиб борган сўз саналади.

Дўст бошга боқар, душман — оёққа.

Мақол

Эшқобил ШУКУР
тайёрлади

ИШОНЧНИ ОҚЛАГАН ФАРЗАНДЛАР

"Ота-она — фарзандга андоза" деган ҳикматли ибора бежиз айтилмаган. Айни пайтда кексалик гаштини сураётган наманганлик Рустамжон ака ҳам ўғил-қизларини илму хунарни қилиб тарбиялашга алоҳида эътибор қаратди. Негаки, бир замонлар унинг отаси ҳам худди шундай йўл тутиб, "Хали бир даврлар келади, бизлар кўрмаган, билмаган техникалар билан тиллашасизлар, шунинг учун фақат ўқиб ва ўрганиш керак", дея ўғит берарди.

Шундай муҳитда униб-ўсган фарзандлар ота-она ишончини оқлашди. Айниқса, қизлари Махфиратхоннинг Тошкент тўқимачилик ва энгил саноат институтида таҳсил олиб, ўз соҳасининг етук мутахассиси бўлиб танилгани мақтовга лойиқ. Ўн бир йилдан бери аҳолига беҳимнат хизмат кўрсатиб келаётган Наманган шаҳридаги "Маҳлиё" кўптармоқли хусусий корхонасини ташкил этишда ҳам бу урдабурон ва ташаббускор аёлнинг хизмати катта.

— Ўттиз бир йиллик фаолиятим давомида кийимларни қайта таъмирлаш, қимбўй тозалаш ва бўёқ бериш каби ишларни пухта ўзлаштирганман, — дейди Махфират Иномо-

ва. — Корхонамиз жамоаси асосан оила аъзоларимиздан иборат. Тикувчи ҳам, бичувчи ҳам ўзимиздан. Битта ишни опа-синглим, бошқасини ака-укам бажаради. Ўтган йили учта тикув машинасини сотиб олган эдик. Ишчиларимиз сонини 12 нафарга етди. Энг муҳими, оилада ҳам, ишхонада ҳам отам бизга кўпроқ намуна бўлиб, керакли йўл-йўриқларни кўрсатади. Мустаҳкам оила йилида ҳам режаларимиз катта. Насиб этса, "Асакабанк"нинг Наманган шаҳар филиалидан 125 миллион сўм кредит олиб, тикувчиликни янада ривожлантириш билан бирга, фаолиятимизни кенгайтириш мақсадига автоматиналар сотиб олиб, сайёр хизматлар кўрсатишни йўлга қўямиз. Қандалотчилик цеҳи биноси қурилиши ҳам яқунланган, тўла қувват билан ишлай бошлади.

Истиқлол даврининг руҳини, халқимиз талаб-эҳтиёлларини тўла англаб етмоқда интилаётган Махфиратхон Иномовадек юртдошларимизнинг орзу-умидлари ушалишига тилақдошимиз.

Нигора ЎРОЛОВА,
"Оила ва жамият" муҳбири.
Наманган вилояти.

Савол-жавоб

ПЕНСИЯМНИ ОЛИШГА КИМ ҲАҚЛИ?

Даволаниш учун пойтахтга кетаётган эдим. Қарилк нафақамни олишга қимлар ҳақли? Яқинларим номига ишончнома беришни тавсия этишапти. Шу ҳақда билмоқчиман, ишончнома қандай тартибда тузилади?

К. Абдулазизов,
Бекобод тумани.

— Бир шахс (ишонч билдирувчи) томонидан иккинчи шахсга (ишончли вақилга) учинчи шахсар олдида вақиллик қилиш учун берилган ваколат ишончнома ҳисобланади. Ишончли вақил ўзига берилган ваколатлар доирасида иш олиб боради. Ишончнома оддий ёзма шаклда ёки нотариал шаклда расмийлаштирилади.

Хат-хабарларни, шу жумладан, пул ва посылкаларни, иш ҳақини ҳамда меҳнат муносабатлари билан боғлиқ бошқа тўловларни, муаллим ва кашфиётчиларга тўланадиган ҳақларни, пенсия, нафақа ва стипендияларни, шунингдек, банк муассасаларидан суммаларни олиш ҳақида ишончнома тузилиши мумкин. Ишончнома ваколат берувчи шахс ишлайдиган ёки ўқийдиган ташкилот, яшайдиган уйга хизмат кўрсатувчи уй-жойдан фойдаланиш ташкилоти, ўзини ўзи бошқариш органлари ёхуд фуқаро даволанишда бўлган тиббиёт муассасасининг маъмурияти томонидан тасдиқланishi мумкин.

Саволга Бўқа туман 2-сонли ДНИ нотариуси
Шаҳноза ЁҚУБОВА жавоб берди.

— Дилором Каримова деса, халқимиз ҳар гал севиб томоша қиладиган “Парвона” спектаклидаги ролингизни эслаймиз. Уша саҳна асаридида комик образ орқали мухлислар олқишига сазовор бўлгансиз. Аслида эса, сиз драматик актрисага ўхшайсиз...

— Комикми, драматикми — фарқи йўқ, ўзига хос характерли қаҳрамон бўлса, жон-жон деб ўйнайвераман (устозларим мени ампласиз актриса деб билишарди). Чунки бундай образларда ҳам йиғлаб, ҳам кулиб, бор имкониятнингни ишга соласан. Баҳодир Йўлдошев мени драматик актриса ҳисоблаб, “Парвона”даги прокурор аёл Адолат ролини берган. Ҳаммаининг эсида қолган Марҳамат эса сеvimли актрисамиз Икрома опа Болтаевадан тухфа. У киши спектаклнинг дастлабки вариантда бу образни қойилмақом қилиб яратганлар. Кейинги гал ҳам режиссёр “Икрома опа, Марҳаматни сиздан ўтказиб ижро этадиган актриса ҳали туғилмаган, буни фақат ўзингиз эплашингиз мумкин”, деган. Шунда Икрома опам: “Қариганимда ёшларнинг орасида қанақа қилиб ўйнайман? Мана, Дилоромга бера қолинг”, дея мени тавсия этганлар. Бошида рози бўлмаганман, чунки образни у кишидай чиқариб бера олишимга кўзим етмаган. Аммо устозларимиз ишончи билан ролини менга топширишди. Биринчи кундан олдимга мақсад кўйдим. Икрома опанинг ижросини кўрганимни бутунлай эсдан чиқариб, у кишига тақлид қилмасдан, ҳаммасини ўзимдан келиб чиқиб яратишга ҳаракат қилдим. Соддалигим, бироз довдирлигим, ишонувчанлигим, самимиятимдан фойдаланиб, ўз Марҳаматини яратдим. Балки шунинг учундир, мухлислар биринчи кунданқолими эмас, мени яхши кўриб қолишган. Афсуски, Аброр Ҳидоятлов номидаги театрда ижро этган бунданга ду кучлироқ, таъсирлироқ ролларим тасвирга олинмаган, сақланиб қолмаган. Шу боис кўпчилик мени фақат “Парвона” орқали танийдим.

— Дилором опа, санъат кўпроқ ўлмас мавзулар билан тирик. Телевидение, матбуот эса бугуннинг нафаси билан яшайди. Сиз умринингизнинг бир фаслини телевидениеда ўтказганингиздан афсусланмайсизми? Эҳтимол, санъат даргоҳида фаолият юритганингизда бундан-да кўпроқ муваффақиятларга эришармидингиз?

— Баъзи бир сабабларга кўра театрдан кетгач, телевидениега келдим. Тасаввур қилинг, суягим спектаклларда қотган, умримнинг салмоқли қисми саҳнада ўтган. Роль ўйнашдан бошқасига ярамайдиган одам телевидениенинг теждор оқинига тушиб кетиши ҳужудаям қийин. Қирқ беш ёшимда ҳаммасини бошидан бошлаш — режиссёрлар лабораториясига кириб иш ўрганиши, монтажларни кузатиш, съёмкаларга чиқиш... Йўқ, ҳаракатли, тинимсиз меҳнатим зое кетмади. Телеэкран орқали ҳам кўплаб томошабинлар эътирофига сазовор бўлдим. Лекин режиссёр сифатида янги иш бошлаганим учун бироз қийинчилик сезилган. Энг муҳими, бу даргоҳ менга эркинлик берди. Театрда режиссёрга мутесиз, бирор роль берса ўйнайман, бўлмаса йўқ, дея мўлтираб қараб турасиз. Бу ёқда эса

Сиз уни жуда яхши танийсиз. “Парвона” спектаклидаги ўтқурийнинг янгаси, “Кўёши ботмайдиган юрт” видеофильмидаги телба аёл ва бошқа кўплаб ролларни қойилмақом қилиб ижро этган таниқли актриса. Кўп йиллар “Ўзбекистон” телерадиоканалда “Остонаси тиллодан”, “Олтин бешик”, “Икки дарё ораллиғида” кўрсатувларининг режиссёри бўлиб ишлаган серкўра ижодкор. Шу кунларда эса “Опасингиллар” сериали орқали телетомошабинлар эътиборига тушган Руқия хола, яъни актриса, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Дилором Каримова сажифамиз меҳмони.

ўзингга маъқул лойиҳа, мавзу бўйича кўрсатув ёки видеофильм тайёрлаб, халқнинг ҳукмига ҳавола этасан. Кўпинча кўрсатувлар, ток-шоуларга режиссёрлик қилдим. “Кўёши ботмайдиган юрт” видеофильмининг суратга олдик. Телевидениеда жараёнлар шиддатли кечадди. Ҳафта бир пасда тугаб, кўрсатув тайёрлаш вақти келиб қолаверадди. Энг қизиги, ҳар бир кўрсатувга худди видеофильм ё саҳна асари яратаётгандек бор кучимни, вақтимни сарфлардим. Масалан, чекка-чекка жойларга съёмкага чиқсак, соддадил одамларни яхши кўриб қолардим. Мен учун кино олиш қандай муҳим бўлса, экранда бир марта кўришни улар учун ҳам шундай катта орзу эди. Шу боис монтаж пайтида ҳар бир кадрни битталаб ўтказиб, иложи борича ўша одамларни

ДИЛОРОМ КАРИМОВА:

ҚАЙНОНАСИН ЙИҒЛАТГАН АКТРИСА

кўрсатишга ҳаракат қилардим. Таниқли ёзувчи ва журналист Нормурод Норқобилов билан ишлаганимиз. Баъзан у сикилиб кетарди. Шунда “Ахир, бу одамлар ўзини кўриш учун экран қаршисидан кетмай ўтиради-ку!” дердим.

— “Темур ғори” экспедицияси, “Икки дарё ораллиғи” кўрсатуви ўша болалигингиздаги археолог бўлиш билан боғлиқ орзуларингизни бир мунча рўёбга чиқардимми?

— Ҳа, ҳа. Сизга айтсам, экспедициямиз ҳам қизик бошланган. Нормурод Норқобилов билан халқ оғзаси ижодида бағишланган кўрсатув тайёрлаш учун йўлга чиққанмиз. Поездда кетаётганим, муҳарриримиз Кашқадарё тоғларида Амир Темур ғори борлигини айтиб қолди. Ўзи, раҳбариятдан кўрсатув учун тўрт кунга рухсат олганмиз, шарт-шароит ҳам етарлими эмас. Таваққалдан тоққа чиқиб кетавердик. Уша ерлик бир йўлбошловчи, оператор йигитлар — тўрт-беш киши горга кирдик. Сарой, отхона, ҳарам вазифасини ўтаган бўлмалардан ўтиб, торгина туйнукка дуч келдик. Нарёғида кўл бор экан. Бир киши зўрга ўрмалаб ўта оладиган лаҳмга кириш учун ҳеч кимнинг юраги бетламайди, денг. Охири йўлбошловчи йигит билан иккимиз туйнукка кирдик. Бир амаллаб ўтиб қарасак, кенг гор — атрофда асрлар давомида табиатнинг ўзи яратган санъат асарлари, ўртада кўл, сув титир-тиник. У ердаги гўзаллиқни сўз билан таърифлаб бўлмасди. Мана шундай сайёҳатларда турли одамлар билан танишиб, юртимизнинг сўлим, хушхаво, мафтункор гўшаларини кўришга муюссар бўлдим. Ўн беш йилча телевидениеда ишлаб, сўнг нафақага чиқиб кетдим.

— Ҳозир ҳар кеч “Ўзбекистон” телерадио каналда намойиш этилаётган

“Опа-сингиллар” телесериалида қайнона — Руқия опаролини талқин этаяпсиз. Табиийки, томошабинлар бу образга турлича муносабатда бўлишяпти. Кимдир оқламоқда, кимдир қораламоқда. Шахсан сиз учун Руқия қандай образ?

— Замираҳон Бегимқуллова сценарийни бериб, роль тақлиф қилганида, бошини ўқиб кўриб-боқ рози бўлдим. Чунки менинг ҳам ичимда мана шундай қайноналарга нисбатан муносабат этилиб турган эди. Ўзлари жуда сипо, оппоқ рўмолларни ўраб, барчага ақл ўргатишадди-ю, аммо уйларда нотинчлик, келинга кун бермаслик, манманлик, бепасандлик авж олган. Барининг ортида жоҳиллик, билимсизлик ётибди. Кузатаётган бўлсангиз, Руқиянинг ҳам баъзи яхши томонлари бор. Бироқ унинг энг катта хатоси — ношуқрлик, худбинлик. Аслида, қиз ё ўғил эмас, зурриёд берганига шуқр қилишимиз керак-ку! Муҳими, дунёга келтирган фарзандинг яхши ном қолдирсин, одамларнинг оғирини енгил қилсин, ақлини, кучини дунёнинг бирор кемтигини тўлдиришга ишлатсин. Ахир, ўғли бўлиб ҳам қаровсиз қолаётганлар қанча? Агар Руқиядай қайноналар телесериалда ўзини кўриб озгина уялишса, олди-ортига қараб феълини сал тузатиб олишса, ўйлайманки, барчамизнинг ютуғимиз шу! Лекин буни тушунган тушунади, баъзилар англаб етмайди ҳам. Бир мисол, қизим шифокор бўлиб ишлайди. Яқинда мижози “Мана шунинг ойингизга олиб боринг, мендан совға!” дея қўйлаб, рўмол бериб юборибди. “Опа-сингиллар”да жуда яхши ўйнаётганлар, келинларнинг жазосини ана шундай қилиб бериш керак!” дебди. Кўрпясизми, ҳамма ўзининг қаричи билан ўлчайди-да.

— Сизнингча, оилалар

мустаҳкамлигида қайноналарнинг роли қай даражада?

— Қайнона ақлли, келин сабр-қаноатли бўлиши керак, деймиш. Қизларимизни оила қуришга обдон тайёрлашимиз, йўл-йўриқ кўрсатишимиз яхши. Аммо битта нарса эсдан чиқмаслиги керак. Оилада эркакнинг ролини кучайтириш зарур. Эркак онаси билан хотинининг ўртасида тарози вазифасини ўташи, икки томоннинг сирини бир-бирига очмаслиги шарт. У моҳир дипломат бўлсин! Ҳозир ўғил боланинг тарбияси деярли аёлларнинг қўлида қолиб кетаяпти. Боғчада тарбиячи — аёл, мактабда ўқитувчи — аёл, уйга келса — онаси... Отанинг эса ўғли билан суҳбатлашишга, дардини тинглашга вақти, ҳафсаласи йўқ. Эртага бундай болалардан қандай эркак этишиб чиқади? Доим онаси, опасингилларнинг ғийбати, майда-майда гапларини эшитиб, ўзи ҳам шунга аралашиб катта бўлган йигит қалтис вазиятларда кескин қарорлар қабул қила билмайди. Опасининг, онасининг гапига кириб, оиласидан воз кечади, аёлини химоялай олмади. Телесериалда йигитлик фурури ҳақида ҳам яхши эпизодлар бор. Она “Ўғлимни фалончининг қизига уйлантирмаман, шу хотин билан яшаб нима орзу-ҳавас кўрди?” дейди. Нега энди орзу-ҳавасни хотинининг ота-онаси туйфайли кўриши керак. Ахир, ўзи тоғни талқон қиладиган ёшда-ку! Ишласин, ҳаракат қилсин. Бели оғриб пул, мол-дунё топмаган йигитлар оиланинг, турмуш ўртоғининг қадрига ҳам етмайди. Шунинг учун осонгина, арзиманган сабаб билан ҳам ажрашиб кетаверади-да. Яна бир бор айтман, ўғилларимизни ҳақиқий эркак қилиб тарбиялашимиз керак! Шунда оилалар мустаҳкам бўлади.

— Ўзингизнинг қайнона-

гиз қандай инсон бўлган? Сизни ҳам қизларидек кўрармиди ё...

— Қайнона-қайнотамни меҳр билан, яхши хотиралар билан эслайман. Охиратлари обод бўлсин. Мен зиёли, ўқимишли оиладан оддийгина хонадонга келин бўлиб тушганман. Қайнотам собиқ темирйўлчи, ўз даврининг энг нуфузли мукофотига муносиб топилган ҳалол, меҳнатқаш одам эди. Дадамларнинг ҳеч қачон ғийбатлашиб, майда гап қилганини эшитмаганман. Уйда ҳам доим қўлларидан китоб тушмасди. Қайнонам раҳматли Фазлинисо ая маҳалламизнинг Фармонбисини эдилар. Ҳовлидан туриб қақирсалар, кўчанинг нариги бошигача эшитиларди. Келинларни жуда қаттиқ олардилар. Лекин бирор марта уйдан ҳайдаш, ажратишга уриниш деган гаплар бўлмаган.

Турмуш ўртоғим менга уйланман деганларида, бироз қаршилик ҳам қилишган, “Санъаткор бўлса, қандай келинлик қиларкан?” дея ўйлашган-да. Қайнотам кўчада бекор ётган шох-шаббани кўрсалар, сўтраб олиб келиб, ўтин тайёрлаб кўярдилар. Янги келинман, бир кунни ўзим чўпларни секин-аста майдалаётсам, дадам бир ўғирлиб қарадилар-да, хайрон бўлиб кулиб қўйдилар. Шу-шу, мени яхши қабул қилганлар. Қайнонам эса жуда яхши кўрардилар. Бир воқеа ҳеч эсимдан чиқмайди. “Садоқат” телеспектаклида роль ўйнаётганим. Ушунда тўнғич қизим ҳам туғилиши керак эди. Асарда “Итдан бўлган қурбонликка ярамайди, бола керак эмас, олдириб ташлайман”, дейиладиган жойи бор. Уша даврнинг одамлари содда экан-да, қайнонам телесериалда спектаклни кўриб, оевинингга: “Вой, ўлай, Салима, бу боласини туғиб ташлаб кетса, мен нима қиламан-а?” деб йиғлаган эканлар. Қизим дунёга келгач, фарзанд тарбиясига эътибор билан қараб, бола йиғласа, қўшилиб йиғлаганларимни кўриб: “Салима, роса болажон экан-у, мен эса роса кўрқибман-а”, деб қулганлар. Шунга самимий, софдил одамлар бўлишгани учун уларнинг орасида ўзимни жуда эркин, яхши ҳис қилардим.

— Турмуш ўртоғингиз-чи, у киши сизни қўллаб-қувватлаб турармидилар?

— Умр йўлдошим Омонулла Каримов филолог-форшунос. Аслида, у киши кадрлагани боис ота-онаси, оиласидегилари, қариндошлари ҳам мени ҳурмат қиларди. Турмуш ўртоғим жуда оғир-босиқ; баъзан аёллигимга бориб, қизишиб кетсам ҳам, индамай тинглайдилар. Ҳар қандай ҳолатда мени тушуниб қўллаб-қувватлайдилар. Театрдан кетган пайтимидаги оғир вазиятларда ҳам ёнимда турганлар. Ўзим ҳам санъатни деб оиламни ташлаб қўймадим. Оллоҳга шуқр, уч фарзандим, олти набирман бор. Лаълихон, Гўлчехра қизларим шифокор. Кенжаси Нигора отасининг йўлидан кетди — таржимон. Турмуш ўртоғим билан бирга фарзандларимизни ўқитиб, элнинг қорига ярайдиган илмли инсон қилиб тарбиялашга ҳаракат қилдик. Чиндан ҳам, данагидан мағзи ширин бўлар экан. Ҳозир набиралар тарбияси билан машғулмиз. Етказганига шуқр!

“Оила ва жамият” муҳбири Шаҳноза РОФИЕВА суҳбатлашди.

...Пойдеворга ёпишиб кетган сўнгги гиштарнинг кўчиши қийин кечди. Лекин ака бор кучи билан қўпориша уринар, дераза ой-наси қўлини кесиб кетган ука эса оёғи билан тепкилаб гиштарни жойидан жилдиришга тиришаркан, боғнинг четида гулга кўмилиб турган дарахтдан кўзини узолмасди. Кутилмаганда қаттиқ шамол туриб, жала қуя бошладики, қўллари тупроқ билан цементга қоришиб, ҳатто бармоқларининг учларидан тирқираб қон оқаётганини сезмаган ака ҳам, олманга каллақлаб кетишининг қай-гусини чекаётган ука ҳам бекинмоққа пана жой тополмай дилдираб қолишди. Кетайлик дейишса, икки ёнда уйилиб ётган синигу бутун гиштарни бир-бирдан қизганишади. Турайлик дейишса, ёмғир тинадиган эмас. Кўни-қўшиларикига бўйлашга юз йўқ. Оға-иниларининг ҳаракатини кўзлари жиққа ёшга тўлганча дарвозаси тирқилишидан қузатиб турган сингилнинг хонадон томондан эса ҳофизнинг хонишлари эшитилади: "Инсоф қолиб, инсоф қолиб, шайтон билан овворамиз... Ҳақ қолиб, имон қолиб, ёлгон билан овворамиз..."

Чолининг чироғини ёқиб ўтирган кампир ҳам вафот этди-ю, ойда-йилда бир сўроқламайдиган ўғилларнинг ичига ўт тушди. Маъракалар ўтар-ўтмас, ота ховлисига қандай қилиб эгалик қилиш ташвишини чека бошладилар. Аввалига кўнгилдан кечиб, сўнгга ўз оилалари "муҳокама"сидан ўтган бу ният юзлардан пардани ҳам сидириб ташлади. Энди оға-инилар мулкни очик-ошкоро талаша кетдилар. Ҳар куни онаизорига насиба ажратиб йўқлаб турган, иссиқ-совуғига яраган қиз эса номусларга чидай олмай, гоҳ у акаси, гоҳ бу акасига илтижо этарди. Катта-кичкининг насиҳатлари кор қилмади. Охири иш шу даражага бориб етдики, ўғиллар ўзларининг болалиги ўтган, ота-онасининг пешона тери билан қурилган уйни бузиб, сўнгги гиштигача бўлиб олиб кетишди. Энг ёмони, ўртадаги ака-укалик ришталари ҳам чирт-чирт узилди...

Бу ҳаётини бир мисол. Лекин, афсуски, бундай воқеалар кўпчилигимизга бегона эмас. Ота-онасидан йироқроқда яшаётган фарзанд меҳрибонларидан ажраб қолса, «Ишқилиб, сўнгги марта кўра олдингизми?» дея сўралади беихтиёр. Албатта, бундай дийдор ҳатто ёнмаён яшайдиган ўғил-қизларга ҳам насиб этмаслиги мумкин. Ота-онанинг сўнгги сўзларини эшитмоқ ёки эшитганлардан тинглаб мағзини чақмоқ, уларнинг охириги лаҳзалардаги ҳолатини кўрмоқнинг ҳам тарбиявий аҳамияти бисёрдек, назаримизда. Эътибор берган бўлсангиз, охириги дамларда онаизорининг сунячиға айланб қолган қиз меросдан ҳеч нарса таъма қилмаяпти. Чунки у сўнгги дийдордан баҳраманд бўлган. Бу лаҳзалар унга дунёнинг ўткинчи ва омонатлиги, мол-мулк ҳеч қачон

"ИНСОФ ҚОЛИБ... ИМОН ҚОЛИБ..."

ёхуд оға-инилар орасидаги мерос талашилар хусусида

инсонга вафо қилмаслигини қайта-қайта англагандир, эҳтимол.

— Мерос масаласидаги ишлар кўриляётганда ўзбекона гуруру, ору ориятдек эзгу хислатларга путур етаётганидан кўнглимда ғашлик сезаман, — дейди ҳуқуқшунос Уктам Аҳмедов. — Рўзғори бузилаётган отанинг кўзига жовдираб қолаётган болалари эмас, хотини билан бирга қурган ёки сотиб олган уй-жойни сақлаб қолиш дарди кўринади. Бу ният мулкни бошқа қариндошлари номига ўтказиб қўйишдек шумликлар томон етказилади. Баъзан, аксинча, етла шу йўсин иш тутишга тиришади... Ота-онасининг уйида рўйхатда турган, аслида, бошқа жойда яшаётган фарзандлар бир кун келиб, шу хонадонда истиқомат қилаётган, кексаларнинг дуосини олиб қолган оға-иниларга меросхўрлик даввоси билан чиқарсади. Опа-сингил, ака-ука, овсинлару куёвлар бир-бири билан юз кўрмас бўлиб кетишади. Бири юрагини ҳовучлаб, бири қон босими кўтарилиб, мол талашига бел боғлайди. Бир-бирини аяшни-ку қўйинг, ўз сиҳат-саломатлиги ҳам четга сурилди бундай пайтларда... Мерос талашини воқеалари турлича қўринишда бўлиши мумкин. Лекин мақсад битта — нимагадир эга бўлиб қолиш!

Бу гапларни тинглаб беихтиёр хаёлга толсан киши: биз маънавий ҳақдорлик хусусида ўйлаб кўраимизми ҳеч? Хўш, фарзанд сифатида ота-онамиздан қолган мулкка шерикдирмиз. Лекин қайси хизматларимиз учун? Агар улар ҳаёт бўлганида бундайини нодонликларни кечирармиди? Аслида, ота-онага хизматни нимагадир эга бўлмоқ илинжида қилишининг ўзи оқибатсизлик. Аммо уларни тиригида йўқламай, оламдан ўтганларидан сўнг меросга кўз тикишни эса икки қарна оқлаб бўлмайди.

Ота-она ҳаётлигида "Бу фалончиники, бу фистончиники..." деган маънода ёзув-чизув қилиб қўйиш ўзбекчиликда унчалик ҳам тўғри келмайди. Лекин юқоридаги каби вазиятларни кўриб, кўзи тириклигидеяёқ васиятнома расмийлаштириб қўйиш лозиммикан, деган фикрга борасан. Аслида, ота-онадан фарзандларга гўзал тарбия, бир-бирларини сўроқлаб, суняб, кечириб, соғиниб яшашдек меҳр-оқибат каби бебаҳо мерос қолди-ю, баъзиларимиз буни англай олмаймиз. Ҳаётга теран нигоҳ билан боқиб, фикр юригадиган бўлсак, бундай бебаҳо меросни ардоқлайдиганлар тўқис ва бахтиёр турмуш кечираётганига гувоҳ бўламиз.

Халқимизда "Ўтганлар руҳини шод этмоқ..." деган тушунча

бор. Чунки биз аждодларимизга эҳтиром кўрсатиб, шундан қувват топамиз. Ҳа, энг олий меросга оға-инилар қўлни қўлга бериб эришиши мумкин, бироқ бу ҳақиқатга нима учундир чин дилдан бош эгмаймиз. Эътибор беринг-а, баъзан «Фалончиники отасидан қолган дунё буюрмади», «Фалончи йил ўтмай суворди...» қабиллидаги гапларни эшитиб қоламиз. Агар бундай фожиаларнинг илдизини топмоқ бўлсангиз, бир нарсага дуч келишингиз аниқ — ўртада ризолик бўлмайди!

Халқимизнинг ёзилган ва ёзилмаган қонун-қоидалари кўп. Аксарият оилаларда ота-онанинг ҳовли-жойи кичик ўғилники саналади. Бунинг билан кенжа тоғайга маълум маънода масъулият юкланади. Яъни, кесайиб анчайин инжиқланиб қолган ота-она раъйи билан хўсбланиши талаби ҳам туғилади. Катта фарзандлар эса бу билан таскин топилса-да, йўқловларни қанда қилишмайди. Кенжага нисбатан «қўлда қоладиган», «онасини асрайдиган» иборалари ишлатилиши ҳам бежиз эмас. Демак, мана шу анъананин ўзи мулкрий низолағга маълум маънода барҳам беради.

Яна бир гап, одам оғриган бармоғини авайлайди. Баъзан ота-оналар қўли қалтароқ боласига кўпроқ илиншилади. Ҳар не бўлганда ҳам, улардан қола-

Ўзбекчилик

диган моддий мерос ўзлари қандай ният қилган ёхуд кўнгилларидан кечирган бўлса, шундай — ҳеч бир ортикча гап-сўзларсиз эгаларини топтоғи жоиз. Бу ризоликнинг шарофати ҳақида ортикча тўхталиб ўтиш ҳам шарт эмас.

Улуғ мутафаккир Алишер Навоий "Ҳамса"нинг бешинчи достонида шоҳ Искандар тилидан шундай баён этади: "Мени тобутга ётқизган пайтингизда ёқут тешигидан ипни чиқазиб қўйилгани каби, албатта, бир қўлимни тобутдан чиқазиб қўйинг. Токи ҳалойик бу қўлга ҳайрат бўм-бўш кетаётир", десинлар. Бу ҳол одамлар учун ибрат мактаби бўлиб, дунёни эгаллаш машғулотидан қўллари тортсинлар... Ҳа, биз Навоийдек улуғлари бор, шундай улуғларнинг асарларини ўқиб камолга етаётган миллатимиз. Мол-мулк ортидан юғуриш, айниқса, мерос талашидек гумроҳликларнинг ўзбекчиликка ётлиги шундан. Бу одатни муқаддаслиғича сақлаб қолишининг йўлларида бири яна мактабдан изланади. Ўқув дастурларидан ўрин олган «Садди Искандарий» каби асарлар бутун маъмури-мохияти билан ёшларимизнинг онгу шуурига сингдирилиши керак.

Тиббиётда «иммунитет» деган атама бор: организмда турли мараз ва иллатларга қарши курашувчи бир куч бўлади. Агар тана ҳимоя тизими қувватсизлик қилса, «рақиб» соғлиқни енгади. Назаримда, биз ўз маънавий оламимизда ёт қарашларга қарши иммунитетни, албатта, мужассам этмоғимиз шарт. Токи қалбни хасталиқдан, нафсга қўлликдан, кўнгилни қашшоқликдан ва яна бошқа-бошқа емирилишлардан муҳофазат этиб турсин.

Ойбуви ОЧИЛОВА,
журналист.

Хабар

МАЪЛУМОТЛАР АСОСИ ВЎЛСИН

Молия вазилиги ҳузуридаги Бюджетдан ташқари пенсия жағрамасининг Юнусобод тумани бўлими кенгашининг семинар йиғилиши бўлиб ўтди. Тадбирда сўзга чиққанлар юртимизда аҳолини ижтимоий муҳофизат этишга алоҳида эътибор қаратилаётганини таъкидлаб, Президентимизнинг 2009 йил 30 декабрдаги "Фуқароларнинг пенсия таъминоти тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони ижросини таъминлаш бўйича олиб борилаётган ишлар ҳақида батафсил тўхталиб ўтишди.

Йиғилиш якунида маҳалла фуқаролар йиғини раисларидан пенсионерларга аниқланган ортикча тўловларни тўлашда амалий ёрдам беришлари сўралди. Корхона раҳбарлига эса тақдим этилаётган ҳар бир ҳужжат ва маълумотномаларнинг тўғрилиги ва асослилиғига эътибор қаратилиши лозимлиги таъкидлаб ўтилди.

Сардор ҲАМРОЕВ

РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА

«ЎКТАМХОН-НУР» ўқув маркази

қуйидаги ўқув курсларига тақинф этади:

Тикувчилик — 3 ой, бошловчилик — 6 ой,
Тўй ва оқшом либослари — 1-2 ой.
Аёллар костюм-шими, плаш-пальто — 1-2 ой.
Ҳашира — 6 ой, 4 ойи ўқиб, 2 ой амалиёт.
Ҳашира (тезкор) — 3-4 ой (амалиёт билан).
Тиббий массаж — 2 ой. Нўқтали — 1 ой.
Торт ва пишириқлар — 2 ой.
Пишириқлар олий курси — 1 ой.
Уйғур, Европа таом ва салатлари — 1 ой.
Аёллар сартарошлиғи — 3 ой.
Тўй ва оқшом турмақлари ва макияж — 1 ой.
Бухгалтерия ҳисоби — 3 ой.

Элита парда ва чойшабар тикиш — 1 ой, Элита парда ва чойшабар тикиш олий курси — 1 ой.
Сартарошлик — 2-3 ой (ўғил болалар учун).
Каштачилик — 3 ой (машинада билиш).
Тикувчилик — 2-3 ой.
Инглиз тили — 3 ой.
Рус тили — 3 ой.
Бисер, яъни мунчоқ тикиш — 2 ой.
Сунъий гўл ясаш — 1-2 ой.
Компьютер сабоқлари — 2 ой.
Интернет — 1 ой.

Барчаси амалиёт билан

Ётоқхона мавжуд.
Ўқиниш тугатганларга ДИПЛОМ берилади.

Манзил: Юнусобод тумани 3-мавзе 1-уй 31-хона. Мўлжал: Юнусобод дехқон бозори орқасида.

Тел: (8 371) 221-17-95, 221-77-72, 225-97-93 (18⁰⁰ дан 22⁰⁰ гача).

Филлиал манзили: Ҳамза тумани Фарғона йўли кўчаси, 4-уй 40-хона. Мўлжал: Қўйлик кийим бозори рўпарасида.

Тел: (8371) 295-97-82, +99897 785-90-30 (кундузи)

«ZENH-SHANS»

нодавлат таълим муассасаси

Абитурентларни олий ўқув юртиларига ўқишга кириш учун қўйиладиган фаилар бўйича тайёрлайди: химё, биология, она тили ва адабиёти, математика, физика, тарих, инглиз, рус ва немис тили. Маъгулотларни фан докторлари, фан номзодлари ва дарсликлар муаллифлари олиб борадилар.

Марказ дарсларнинг юқори даражада сифатига қаратилган.

Назарий ва амалий машғулотлар махсус чўқурлаштирилган дастурлар асосида ҳамда «Ахборотнома»лар, имтиҳон вариантлари бўйича ўтказилади. Ҳар бир фан ҳафталига 3 марта 2 соатдан дарс яънавалига қиритилади. Марказдан барча зарур дарслик ва ахборотномаларни сотиб олиш мумкин.

Маъгулотлар сентябрь ойдан 1 августгача — 11 ой давом этади. Дарслар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Охириги беш йилликда абитурентларимиз 85-90% ўқишга қабул қилинган.

Натижалар билан марказда танишиш мумкин. Шунингдек, ушбу илмий ўқув марказида рус, инглиз ва немис тилини ўрганиш курслари ҳам бор.

МАНЗИЛ: Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, 2-мавзе, 14-а уй (9 қаватли бинонинг 1-қавати).
Мўлжал: Юнусобод, «Универсам» бекати, Юнусобод дехқон бозори қаршисида, «Ўқтамбанк» ёнида.
ТЕЛЕФОНЛАР: 8(371) 221-35-56, 221-86-09.

...Кишлоқ ғира-шира қорон-ғуликка бурканган паллада, дарвозамиз тақиллаб, от етаклаган киши ҳовлимизга кириб келди. Унга кўзим тушди-ю, суюнганимдан:

— Ие, Юсуфали отам келяптилар-ку, — дея меҳмонга пешвоз чиқдим.

Оқ яқтаги устидан астарсиз енгил чопон кийиб юрадиган, офтобда қорайган, мошгуруч соқоли, юзидан ним табассум аримайдиган Юсуфали ота бизнинг кишлоғимизда — Арбағишда тугилиб ўсган, кейинчалик Учқўрғон томонларга кўчиб кетган қариндошимиз. У ҳар сафар шунча узоқ йўлдан қизил ёлли саман отида келади. Отам билан гурунглашиб, бизникида бир кеча ётиб, эртасига бошқа ҳамқишлоқларни йўқлаб кетади.

Ҳар сафар келганида у киши битта гапни такрорлайди:

— Арбағишни бирам соғиндимки, ох-хей, бу ернинг ҳавосиям бошқача-да.

Унинг ташрифи уйимизга ўзгача файз олиб киради. Унчунчага сир бой бермай, доим жиддий юрадиган камгап отамнинг ҳам узоқ табассум югуради шу куни. Аям елиб-югуриб жой тайёрлайди. Дастурхон ёзади. Кунми, тунми демай, ўчоққа ўт ёқиб, қозон осади.

Бу сафар Юсуфали ота ёлғиз ҳам, мен тенги бир болани ҳам отига мингаштириб олганми.

Ичкарига кириб ўтирганимиздан кейин ҳол-аҳвол сўрашиб, бир пиёладан чой ичган, Юсуфали ота лўлаболишни кўлтириб кистириб ёнбошлади.

— Қарибман, — деди хоргин қиёфада. — Йўл чарчатди.

— Машинада келсангиз бўлмайди? Нимага отда юрасиз? — деди етти ёшлардаги Низомиддин кўзларини пирпиратиб.

Отам унга "Беодоблик қилма", дегандек хўмрайиб қаради. Юсуфали ота эса жилмайиб, уни ёнига имлаб қақирди.

— Худди отангдек зийракки-на бола бўлибсан, ўғлим, — деди пешонасидан ўпиб. — Отда юришнинг гашти бўлакчада, атрофни томошалаб, одамлар билан салом-алик қилиб, гурунглашиб келаман. Йўл-йўлакай дўст-биродарларни кўраман. Хозир, айникса, далалар жуда чиройли, йўлда лолалар, қир чечаклари очилиб ётибди. Қараб тўймайсан, киши. Баҳри-дилинг очилади.

— Бизнинг қирда бойчечаклар тугаяпти, — деди Низомиддин.

— Шунчакими?..

Юсуфали ота укамга алланечук ўйчанлик билан термилиб қолди.

— Бир пайтлар мен ҳам сенга ўхшаб қирдан қирга, тошдан тошга сакраб чарчамасдим.

Роса лола терардик. Адирларимиз нақ жаннатнинг ўзгинаси эди.

Низомиддиннинг мунчоқдек

ча яширинган бўларди. Устига қолми-қанорми ташлаб тутиб олаверардинг. Оёғинг тагидан тулкилар ўйноқлаб чиқиб қоларди, — Юсуфали ота кўзларини юмиб, ажиб бир завқ билан соқолини тутамлади. Бироз шундай ўтиргач, кўзлари маъюслашди: — Энди бу қирларнинг файзи аввалгидекмас.

— 70–80-йиллари қончилар келиб, гумбур-гумбур қилиб адиримизни портлатиб, портлатиб, ҳаммаёқни оёқости

зоёққа ўхшаркан, — деди сариқ тупроқли тепалиқларга туташган тик қояни кўрсатиб. — Тепасига чикса бўладими?

— Ҳа, фақат бу тарафдан, қияликдан чиқамиз.

Оёғимиз ости тошлоқ. Худди атайлаб тош тўкилгандек гуж-гуж. Тошлар орасидан турли гиёҳлар мўралаб туради. Мен ҳар куни икки маҳал кўй боққани қирга чиқаман. Тошлоқ ва шағалли тепалиқларда юришга ўрганиб кетганман. Намижон эса қийналади.

Ердан кўз узмайди. Ҳар бир тош, ҳар бир гиёҳга ҳайратланиб қарайди. Узоқ-узоқларга кўз ташлаб, завқи келиб, "Эҳ-хей-хей!" деб бақчириб ҳам кўяди. Қоялар акс садо беради: "Эҳ-хе-хе-ей, э-й-й, э-й-й..."

Т е п а г а кўтарилганими сари, тева ра к да г и ки ш л о қ л а р кафтдек кўри-

на бошлади. Атроф сўлим. Ниҳоят, қирнинг энг баланд жойига чиқдик. Бу ёғи текислик. Юриш ҳам қийин эмас. Оёғимиз остида оқ, сариқ, ним пушти қир чечаклари очилиб ётибди. Атрофни шувоқ иси тутган. Ҳамма ёқ ям-яшил. Баҳор таровати, бу ерда янада кўркамроқ кўринади. Онда-сонда бойчечаклар учрайди. Ёввойи наъматаклар, каврақлар барра барг чиқарган.

Икки соатлар чамаси айланиб юрдик. Баланд қир ёнида кўз очган Зиркбулоққа бордик. Садақайрағочлар соясида дам олдик. Пастдан гангир-гунгур овозлар эшитилди. Бу ерга ҳар йили баҳорда зиёратчилар ёпирилиб келади. Зиркбулоқни кексалар "Шаҳид пирим мазори" деб аташади. Айтишларича, бу ерда кўнгилга тугилган ниятлар ижобат бўларкан.

— Қирғийлар негадир безовта, афтидан хув анави ерда уяси борга ўхшайди, — деди Наимжон шимол тарафдаги тик қояни кўрсатиб. — Бориб кўрагимизми?

— У ёққа чиқиб бўлмайди, — дея бош чайқадим.

Адирлардаги қоялар тоғ

Ҳамроҳон МУСУЛМОНОВА

кўзларида ҳайрат зухурланди:

— Лола дейсизми? Бизнинг қирларда лола ўсмайди-ку!

— Ўсарди, болам, — деди Юсуфали ота. — Ўсарди, Арбағишнинг лолалари жуда бўлакча бўларди. Сен ҳам эслайсанми, Наҳмиддин, — деб отамга юзланди у.

Отамнинг кўзларида биз шу пайтгача кўрмаган ёлқинли чўп пайдо бўлди.

— Ҳа, эсимда, бизнинг лолалар бошқача бўларди.

— Ҳозир сира қолмаганми?

— Билмадим, анчадан бери адирга чиқмадим. Эҳтимол, қолмагандир.

— Болагимизда қирларни лолалар кўрпадек қоплаб оларди. Қараган одамнинг кўзи қамашарди, — деди Юсуфали ота кўзлари ёлқинлиб. — Рангини айт, рангини... Қизил ҳам, сариқ ҳам эмас, оловранг бўларди. — Кейин гурурланиб қўшиб қўйди: — Шафақ рангида. Япроқлари тўқ яшил, четлари атайлаб безалгандек гажак-гажак бўларди. Эҳ-х, бу адирлар нақд жаннатга ўхшарди-я! Какликларни айтмайсанми...

Кишда шундоқ адирга чиқсанг, калласини қорга тикиб, ўзлари-

қилиб кетишди, — деди отам ўйчанлик билан.

Юсуфали отамнинг юзидаги ажинлари қуюқлашиб, манглайи тиришди:

— Ҳўп, бориниям йўқ қилишди, — деди хўрсиниб. — Тулкиларни отиб, терисини шилиб олишарди. "Хей Худонинг бандаси, буларга тегма", дейдиган мард бўлмади. Андиша қилдик. Меҳмон дедик. Каттакон дедик...

Орага бирмунча вақт жимлик чўқди.

— Яхшиям, каптарлар билан қирғийларни ҳалиям учратса бўлади, — деди отам.

***

...Юсуфали ота билан келган меҳмон бола — Наимжонни айлантириб, қирларни кўрсатиш менинг чекимга тушди.

— Зиркбулоққа боришлар, — деди Юсуфали ота. — Болагим ўтган жойларни неварам ҳам бир кўриб қўйсин деб олиб келганман уни.

Адирга чиқдик. Тепамизда қирғийлар сассиз учди. Наимжон тик қояларга ҳайратланиб қаради.

— Қаранг, худди сакки-

ҲАМ ФИЗО, ҲАМ ШИФО

Гуруч меъдага қувват бағишлайди, ич кетишини тўхтатади, ичакларнинг захрини доволайди.

Ошқовоқ меъдага, асабга, қон босимига даво, ақлни зиёда қилади.

Седана қориндаги дамни ҳайдайди, меъда куртини ўлдиради. Кўзда пайдо бўлган сувни йўқотади, бош оғриғини қолдиради, она сутини кўпайтиради, пешобни суради, шавват қувватини оширади.

Анор меъдага қувват бағишлайди, ич кетишини тўхтатади, ҳафакон касалига ҳам фойдали.

Беҳи ғам-андухни кеткази, меъдага қувват бахш этади, қон кетишининг олдини олади, пешобни суради, чанқоқни босади. Уругининг қайнатмаси йўталга шифо бўлади.

Анжир ич оғриғини тўхтатади, балғамни суялтиради, буйракни тозалайди, жигар ва талоқдаги тугунларни очади.

Турп таомни ҳазм қилади, пешобни суради. Баргининг суви жигар ва талоқ тугунларини очади, кўз нуруни равшанлаштиради.

Ҳақ таботати

Қовун иштаҳани очади, семиртиради, ички аъзоларни тозалайди, нутфани кўпайтиради.

Пиёз ва саримсоқ грипп, шамоллаш касалликларига қони фойда. Томирлардаги холестерин микдорини камайтиради. Лекин оғизда ёқимсиз ҳид пайдо қилади, шунинг учун саримсоқ ва пиёз еб, жамоат орасига бормаслик керак.

Хурсанали БЕРДИҚУЛОВ,
биология фанлари доктори.

(Давоми кейинги сонда.)

СПОРТ... СПОРТ... СПОРТ...

**ЁШЛАРИМИЗ КУМУШ,
«БУНЁДКОР» ЭСА
БРОНЗА**

Хабарингиз бор, Бирлашган Араб Амирликларининг Дубай шаҳрида халқаро Dubai Matchworld Cup 2012 мусобақаси якунига етди.

Унда юртимиздан икки жамоа — Тошкентнинг «Бунёдор» ҳамда Ўзбекистон олимпия терма жамоалари иштирок этди. Миржалол Қосимов шогирдлари гуруҳда иккинчи ўринни эгаллагани учун мусобақа низомига кўра 3-ўрин учун кечадиган курашда Украинанинг «Шахтёр» клуби билан беллашди.

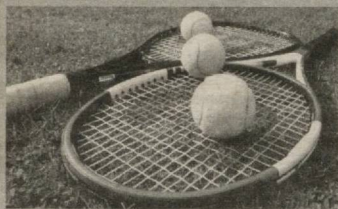
Унда «қалдирғочлар» ишончли ўйин кўрсатишди ва «кониқлар»ни пеналтилар сериясида мағлуб этиб, учинчи ўринни кўлга киритишди.

Вадим Абрамов бошқарувидаги олимпиячиларимиз эса гуруҳда биринчи ўринни эгаллаб финалга йўл олди. Уларнинг финалдаги рақиблари Россиянинг «Зенит» жамоаси бўлди.

Афсуски ёшларимиз «Зенит»га имкониятни бой беришди. Шунинг ҳам таъкидлаш ўринлики, учрашувнинг 5-дақиқасида Акбар Тўраев майдондан четлатилгани ҳам ўйинга ўз таъсирини кўрсатди. Шундай бўлсада, олимпиячиларимизни кўлга киритган кумуш медали билан табриқлаймиз.

**ТЕННИСЧИЛАРИМИЗ
БЎШ КЕЛМАЯПТИ**

Австралиянинг Мелбурн шаҳри мезбонлик қилаётган ўсмирлар ўртасидаги «Australian Open Junior Championships-2012» халқаро турнирида Сабина Шарипова дастлабки босқичдан муваффақиятли ўтди — чехиялик Жесика Малечковани 6:0, 2:6, 6:4 ҳисобида мағлубиятга учратди. Теннисчимиз навбатдаги даврада австралиялик Жоржиана Рухригга қарши қорғат чикади.

Ҳиндистоннинг Калкутта шаҳрида ўсмирлар ва қизлар ўртасидаги халқаро турнирда Арина Фолс мезбонларнинг иккита теннисчисини мағлубиятга учратиб, асосий тўр баҳсларига йўланма олди. Шу тариха бош соврин учун курашаётган кучли теннисчилар қаторига қўшилган ўзбекистонлик спортчи асосий тўрнинг дастлабки босқичида яна ҳиндистонлик рақибаси билан куч синашади.

Россияда эркаклар ўртасидаги «Фючерс» туркумидаги халқаро турнирда ҳамюртимиз Павел Цой ҳам саралаш мусобақасининг иккинчи босқичида россиялик Иван Зубарев устидан 6:3, 6:2 ҳисобида зафар кучди ва асосий тўр йўланмаси учун бўладиган кейинги баҳсда яна бир мезбон теннисчи Шалва Жанашия билан рақобатлашадиган бўлди.

Интернет материаллари асосида Илҳом ЖУМАНОВ тайёрлади.

**ТЕПСА ТЕБРАНМАС
ИЧКУЁВ**

Бир кам дунё деганлари рост экан. Ота-онамнинг ёлғиз қизиман. Еганим олдимда, емаганим ортимда бўлса-да, аммо кўнглим кемтик. Онам менга ҳомиладорлигида камқонлик туфайли тез-тез даволанган экан. Ой-куним етмасдан дунёга келганман. Нимжон ва камқонлигим туфайли кўп касал бўлардим. Бир ҳафта уйда юрсам, бир ой шиқхонада ётардим. Беш-олти ёшга тўлиб, ёзиш-чиқишга қизиқа бошлаганимда кўзларим хиралашиб, кўзойнақсиз юролмайдиган бўлиб қолдим. Беш-олти метр наридаги одамни кўролмадим. Онамнинг камқонлиги ўз таъсирини кўрсатди. Ота-онам мени бу дардан халос этиш учун турли шиқкорларга олиб боришди. Тузалиш учун ҳар қандай муолажаларга рози эдим. Мактабдош дугоналаримдан ортда қолмасликка тиришдим. Тиббиёт касб-ҳунар коллежида ўқиб юрган кезларим бир йигит билан танишиб қолдим. Кўнглимиз-кўнглимизга тушиб, бир-биримизга меҳр қўйдик. Ота-онам:

«Аввал йигитни ўзимиз кўрайлик, кейин совчи юбаради», дейишди. Санжар бизниқига келгач, онам: «Кўёвнинг борми деса, бор дегудек йигит экан, шу болани ичкўёв қиламиз», дея розилик берди. Санжар «маълумотим бўлмаса ҳам, ҳунарим бор, устачилик қилиб пул топаман», деганида. Қаёқда, синган ойнанинг ўрнига бошқасини ҳам қўя олмас экан. Кейин билсак, шу дангасалиги туфайли ҳам ота-онаси ичкўёвликка кўнибди. У ҳамма нарсага лоқайд, қорним тўйса бўлди, ўзга билан нима ишим бор, дея оила гамини емас, ҳаммиша ялло қилиб юрсам дерди. Ота-онам ҳам Санжарнинг ишқамас, дангасалигидан безор бўлди. Пул топиб, рўзгор тебратмагани майли, ҳеч бўлмаса томорқадаги ишларни қилса ҳам, дадам салгина юмшармиди? Дадам ер чопишга тушса, «Боринг, сиз ҳам қарашинг», десам, «Ёшлигимда сариқ касал бўлганман, жигарим шишиб кетади», деб баҳона қиларди. Узи ҳам ота бўлгач, ўзгариб қолар, масъулиятни ҳис қилар, деб ўйлагандим. Аммо умидларим пучга чиқди. Эрим эртадан-кечга ёнбошлаб олиб сериал кўрар, жуда зерикиб кетса, кўчага айланиб келарди. Ўғлим бир ёшга етганида дадам оламдан ўтиб қолди. Бир амаллаб маъракаларини ўтказди-у, кейин иқтисодий жиҳатдан қийнала бошладик. Уйдаги қўлга илинадиган нарсаларни сотдик. Онам кўвини ёнига ўтказиб, насиҳат қилди — барибир бўлмади. Хуллас, унинг тебса-тебранмаслигидан безоримиз чик-

ди. Бу ёғи рўзгорда етишмовчилик кучайиб борар, ҳар кун уйимизда жанжал эди. Охири ажрашдик. Санжар етти йил давомида ўғлим бор эди деб бирор марта йўқламади. Ён-атрофимиздан қўлимни сўраб келган одамларга рад жавобини бердим. Оғзи кўйган қатқил ҳам пуфлаб ичар экан-да! Газета орқали бахтини топган одамлар ҳақида эшитиб сизларга мурожаат қилаяпман. **Ёшим 32 да.** Тақдирини меникига ўхшаш, оиланинг оғирлигини елкасига олишга қодир, ҳаётнинг қийинчиликлариغا чидайдиган 35-40 ёшлардаги эркак билан оила қурмоқчиман.

ГУЛНОРА,
Андижон вилояти.

**ТЕНГ
ТЕНГИ БИЛАН...**

Ота-онам яқин қариндош, опа-сингилнинг болалари. Айтишларича, шунинг учун ҳам мен ногирон бўлиб туғилган эканман. Бувим аҳволимга кўюниб, бир умр ўзини айбдор ҳисоблаб ўтди. Иккинчи гуруҳ ногирони бўлсам-да, қўшни маҳалладан ота-онаси қазо қилган, аммакисининг қарамоғида вояга етган Ширин исми бир қизга уйлантиришди. Лекин менга қўнгли йўқ эди. Бир кун ўз дардини айтиб қолди. «Ота-онам ҳаёт бўлганида сизга эмас, ёқтирганимга турмушга чиққан бўлардим», деди.

Шу гапни эшитгач, ота-онамнинг ҳай-ҳайлашига ҳам қулоқ солмай, қонуний ажрашдим. Энди эса тақдир ўзимникига ўхшаш, бирор нуқсоним бор аёл

билан оила қурмоқчиман. **Ёшим 35 да.** Қўлимда ҳунарим бор. Рўзгорни тебратишга имконим етади.

ФАЗЛИДДИН,
Навоий вилояти.

**КЕЧИККАН
ТАШАККУР**

— Жиззадан кўнғирок қияпман. Исми Икромжон. «Бахтли бўлинг» бўлими ходимларига узрим бор эди.

— **Айтаверинг, бажонидил эшитамиз.**

— Ёдингизда бўлса, бир йил аввал сизларга мурожаат қилиб, Сапура исми аёлнинг телефон рақамини олгандим.

— **У билан учрашдингизми? Бизни кейинги ҳаётингиздан бохабар этмадингиз...**

— Вақтида миннатдорлик билдира олмаганим учун уэр сўрайман. Онам қўлимга «Оила ва жамият»-ни тутқазиб, тахририятга юборганида, рости, жуфтимни топишимга ишонмагандим. Аммо «Бахтли бўлинг» бўлимида навбат қўтиб ўтирган одамларни, миннатдорлик билдириш учун келган янги оилаларни кўргач, фикрим ўзгарди. Уша кунни газета орқали топишган тўйтепалик оила билан гаплашгач, ишончим янада ортди. Олдинига самарқандлик бир аёл билан телефон орқали суҳбатлашдим. У ҳали учрашмай туриб, бир қанча талаблар қўйди. Кейин жижзаҳлик Сапурага кўнғирок қилдим. У билан келишиб, шаҳар марказида учрашдик. «Бирор кафега кириб суҳбатлашайлик», десам, «Йўқ, пулингизни беҳудага совурманг», дея тақлифимни рад этди. Биринчи айтган гапиданоқ унинг уйим-жойим дейдиган, рўзгори учун тиришадиган аёл эканини сездим. Сапура билан оила қурдик. Қутганимдек жуда меҳрибон, оилапарвар аёл чиқди. Маошимни беҳуда сарфламайди, ҳаммасини жой-жойига қўяди. Рўзгордан орттириб, уй-жойларимизни янгилаб олдик. Энг қувончлиси, яқинда қизчали бўлдик. Бахтимизни кеч бўлса-да, топганимиздан хурсандимиз.

— **Биз ҳам оилангиз янада мустақкам бўлишини тилаймиз.**

ТАХРИРИЯТДАН:

«Бахтли бўлинг» рўнқига хат йўллаётган ёки бевосита мурожаат қилаётган фуқаролар паспорт нусхаси ва яшаш жойидан (маҳалла қўмитасидан) маълумотнома тақдим этишлари шарт. Шунингдек, ажрашганлар бўлса, суд қарорининг нусхасини топширишлари талаб этилади.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОН: 234-25-46

АСАЛНИНГ ДАВОСИ **Гўзаллик сирлари**

Асрлар давомида бу шиқобахш неъмат нафақат саломатлик, балки гўзаллик учун ҳам фойдали ва самарали восита сифатида кенг қўлланиб келинмоқда. Асалдан ҳозирги кунда замонавий, номдор косметика компаниялар ўз маҳсулотлари — шампунь, крем ишлаб чиқаришда унумли фойдаланишади. Чунки асал терини намлантириб, етарлича озиқлантиради ва таранглаштиради. Дўкон расталаридагидан анча арзонга тушадиган сўз ва сач ниқобларини уй шароитида, оддий усулда синаб кўрмоқчи бўлсангиз, марҳамат!

**КОСМЕТОЛОГ ЗУЛАЙХО ҚАМБАРОВА
ТАВСИЯ ЭТАДИ:**

Юз терисини намлантирувчи асалли ниқоб:
2 ош қошиқ асални 2 чой қошиқ сўт ёки қаймоқ билан аралаштиринг. Юз ва бўйин соҳасига енгил уқалаш йўли билан суринг ва 10 дақиқадан кейин илтиқ сувда ювиб ташланг.

Қуруқ ва нормал тери учун ниқоб:

4 ош қошиқ асал билан 1 та лимон шарбатини аралаштиринг. Юзингизга суриб, 5-10 дақиқадан сўнг совуқ сув билан чайинг. Ушбу муолажаларни ҳафтада икки марта амалга ошириш мумкин.

Сочни озиқлантирувчи асалли ниқоб.

1 чой қошиқ асал, бир ош қошиқ ўсимлик ёғи ва битта тумуни яхшилик аралаштириб, 2-3 дақиқага тиндириб қўйинг. Тайёр бўлган маскани соч илдизларига уқалаш йўли билан суринг ва бошингизга полиэтилен қалпоқча кийиб сочқ билан ўранг. Бир соатдан кейин илтиқ сувда ювиб ташланг.

1 чой қошиқ асал, 3 чой қошиқ канакунжут мойини яхшилаб аралаштиринг. Кейин бироз илтиқ соч илдизларига суринг. Бошингизни сочқ билан ўраб, бир соатдан кейин ювинг. Бундай усуллар сочингизни озиқлантиради, тўкилишининг олдини олади.

Шаҳноза РОФИЕВА ёзиб олди.

**БИЛИБ ҚЎЙГАН
ЯХШИ**

Уй ичидаги ёқимсиз ҳидни йўқотиш учун қоғозга солинган озгина қаҳвани бирор жойга ташлаб қўйинг.

***

Овқат пишгандан сўнг, унга солинган лавр япроғини олиб ташланг. Чунки у совий бошлаган овқатнинг таъмини бузади.

***

Тухум пўстлогини ташлаб юборишга шошилманг. Аксинча, 1 литр сувга солиб, 4 кун сақланг. Шундан сўнг гул ва ўсимликлар учун озуқа сифатида фойдаланиш мумкин.

***

Чинни идишдаги сариқ доғлар кетмаса, истеъмол содаси ёки туз ва уксус аралашмаси билан артиш лозим.

Гулноза БОБОЕВА тайёрлади.

Оиладаги таълим-тарбия боланинг мурғак қалбида бир умр муҳрланиб қолади. Шу боис айтилган даврда йўл қўйилган кичкинагина хатолик келгусида қатта-қатта оқибатларга олиб бориши мумкин.

ТАРБИЯДАГИ 5 ХАТО

Кўпчилик ота-оналар "маълумот" ва "тарбия"нинг фарқини эсдан чиқариб қўйишади. Фарзандига бирор нарса, воқеа ҳақида маълумот беради-ю, шу билан тарбияладим деб ўйлайди. Ёки аксинча, фарзандини тарбиялаб авайлаб-асрайди-ю, шу билан унга маълумот берадими деб ўйлайди. Масалан, холасини туғилган кунига борган 10 яшар фарзандига дейди: "Бу холангнинг исми Насиба, ойингнинг синглиси, икки фарзанди бор..." — буларнинг ҳаммаси маълумот. Энди шуни тарбияга айлантиради: "Ўғлим, бу холанг Насиба. Бугун унинг туғилган кунини. Қани, дилингдаги яхши тилакларингни айт-чи! Холангнинг икки ўғли бор, улар сенга бўла бўлади. Бир-бирингиз билан иноқ бўлинглар. Биздан кейин оиламиз давомчилари — сизлар, ҳеч қачон уришманглр...". Бу сўзлар тарбиянинг кичик бир учқуну бўлиб, йиғилиб-йиғилиб, одоб-ахлоқ аталмиш улкан қучка айланади.

Афсуски, фарзанд тарбиясида йўл қўйилаётган камчиликлар шугина эмас. Куйида бешта хатоликка кенгроқ тўхталамиз:

Биринчи хато: "Сени яхши кўрмайман". Нега болалар ҳар бир илтимосимизни муаммога айлантиришади? Уларни кўрқитиш шартмикан? Шу билан тарбиясини тўғри рафисга йўналтира оламизми? Кўпгина оилаларда "Ойижонинг энди сени яхши кўрмайди",

"Отанг сени ёқтирмайди" иборасидан қурол сифатида фойдаланишади. Яхшиси, "Мен сени ҳар доим яхши кўраман, лекин бу хатти-ҳаракатингни оқламайман", деганимиз маъқул.

Иккинчи хато: "Ўзинг биласан, менга барибир". "Истаганингни қил, менга фарқи йўқ", "Нима қилишни ўзинг биласан, менинг ишим йўқ" каби иттиҳотлар ёш авлоднинг нотўғри йўлдан кетишига сабаб бўлиши мумкин. Ҳеч қачон фарзандларимизнинг қизиқиш ва машғулотларига бефарқ бўлмаслигимиз керак. Агар эътирозимиз бўлса, "Болажоним, мана бу масалада сен билан чиқиша олмайдим. Лекин мен истаган пайтингда ёрдам бераман, чунки сени яхши кўраман", десак, тўғри йўл тутган бўламиз.

Учинчи хато: "Айнан шундай қил!". Баъзи оилаларда "Ҳар бир ишни мен айтгандек бажаришинг керак", "Бу уйда фақат менинг деганим бўлади" каби сўзларни эшитамиз. Фарзандларимиз ҳар бир хатти-ҳаракатини онгли равишда бажариши ва бунинг учун жавобгар эканини ҳам билиши керак. Ишонтириш ва тушунтириш орқали тўғри етказиб бериш қаттиққўлликдан яхшироқдир.

Тўртинчи хато: "Ҳали урдасидан чиқолмайди". "Яхшиси, бунинг ўзим қиламан", "Кўп-кўп ухлаб дам олгин, эркатойим. Ҳамма ишни ўзим бажараман" — шу каби сўзлар билан ёшлар онгида

Сабоқ

эркатойлик, дангасалик, ишқмаслик сингари салбий фазилатларни шакллантириб қўйишимиз мумкин. Қийналмай ўсган фарзанд учун кейинчалик мустақил ҳаётини тиклаш осон кечмайди. Шу боис болаларга "Ўзинг бажариб кўр-чи, агар қийналсанг, ёрдам бераман", дейиш мақсадга мувофиқдир.

Бешинчи хато: "Бола, менинг энг яқин сирдошим". Кўпчилик "Бола мени жуда яхши тушунади, худди қатталардек фикр юритади", дейди мақтаниб. Аксинча, фарзандларимизни ёшига номуносиб, масъулияти оғир вазифалар билан қийнаб қўймайлик. Уларга маслаҳат солишда, албатта, ёши ва болалик ёки ўсимлик дунёқарашини инобатга олиш муҳим.

Хосият АЗИМОВА,
ЎЗМУ фалсафа факультети талабаси.

ОЛАМ СОАТЛАР МИНТАҚАСИ

Ер юзидagi соатлар айтин лаҳзада турли вақтни кўрсатишини яхши биласиз. Канадалик инженер Сэндфорд Флеминг (1827–1915.) шарофати билан бутун дунё соатлар минтақасига бўлинган.

Яъни, у қайси пайтда ернинг қайси минтақасида соат неча бўлишини ҳисоблаб чиқиш, фанга маълум қилган.

Аслида, бу гоъни 1869 йили Саратога Спрингс шаҳридаги мактаблардан бирининг директори Чарльз Дауд илгари сурган эди. Сэндфорд Флеминг эса бу ишни кенг кўламда ва ўта аниқли билан тадқиқ этди. Бундан ташқари, олим у Канада темирйўл тизимини ишлаб чиққан. Шунингдек, Флеминг биринчи Канада почта маркалари дизайнери ҳам ҳисобланади.

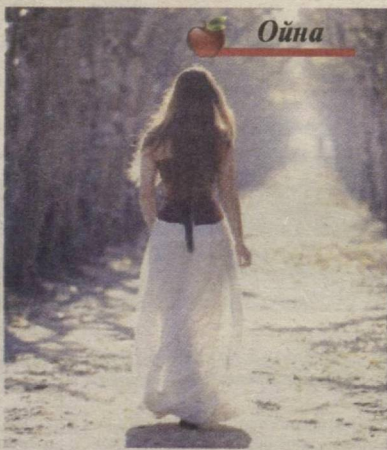
Наргиза СИДДИҚОВА
тайёрлади.

ҲУСН ШҶРВАМИДИКИ, НОН БОТИРИБ ЕСАНГ...

Атоқли туркман шоири Махтумқули "Йигит аслин билай десангиз, маъракада ўтириб-туришин кўринг", деб ёзган эди. Шу маънода, қизнинг аслин билай десангиз, яшаш жойига бориб кўринг, дейиш мумкин. Шундай дугоналаримиз, опа-сингилларимиз борки, эғнидаги кийиммио юриш-туриши маликалардек, аммо уйдаги ахвол... Ивириклар ичида йўлдан адашиб қолишингиз ҳам ҳеч гап эмас.

...Шоира ўша кунинг соат саккизда ўйғониб, эътибор билан безанди. Аммо нонуштани ҳам насия қилди-да, апил-тапил эшикка отилди:

— Ойи, мен кетдим!
— Яхши бориб кел! Ҳа-я, тўшагингни тўғриладингни?
— Сиз уйдасиз-ку, мен шошялман...
— Доим шунақа! Қачон эрта ўйғонишни ўрганасан?..

Ойна

— онаси изидан қичкирганча қолаверди. Бу пайтда Шоира катта кўчада такси тўхтаётган эди.

Гавҳар опа эса уйда "Эрга тегсанг ҳам, ишларингни ўзим қилиб бераман, шекилли", дея ўзига-ўзи гапириб, рўзгор юмушларига унади. Ҳали ҳеч нарсага ҳам улгурмагандики, кўнгирак жиринглаб қолди. Эшикни очса, тоғора кўтарган уч нотаниш аёл турарди.

Уларни ичкарига тақлиф қилиб, шоша-пиша дастурхон тўшади. У ёқдан-бу ёқдан галлашган бўлиб, энди чой қуяётгандики, пиёлага бир неча суварак тушиб келди. Гавҳар опа хижолатдан қил-қизариб, чойнак-пиёлани кўтариб ошхонага югурди. Эшикдан чиқиб улгурмасдан "Чойнагида лаққа балиқ сузиб юради, деган хонадон шу экан-да!" деган пичингни эшитиб, бадтар ноқулай ахволда қолди. Сал ўзига келиб, чойни янгилаб чиқаётгандики, меҳмонлар ўрнидан кўзғалиб қўйишибди. Бу воқеа бир кунда кўни-кўшнларнинг оғзида афсонага айланиб кетди. Бўй қизи бор оиланинг обрўсини оширадиган ҳам, туширадиган ҳам совчилар-да!

Аёллар азал-азалдан гўзаллик тисоли сифатида гулга ўхшатилади. Бу бежиз эмас, албатта. Аммо ҳаётда чиройдан муҳимроқ нарсалар ҳам бор. Шу боис момоларимиз қизларнинг тарбиясига ўзгача аҳамият беришган. Соллана-соллана юртини эмас, рўзгор тутиш сирларини ипидан-игнасигача ўргатишган. Халқимизда аёлга малак, маъшуқадан кўра кўпроқ меҳрибон она, ўз бекаси сифатида қараш шаклланишининг боиси ҳам шунда!

София ШЕРНАЗАРОВА,
Ўзбекистон давлат санъат институти талабаси.

Савол-жавоб

ЎГАЙ ОНАМГА ҚАРАШИМ ШАРТМИ?

Бизни ўз вақтида камситган, азоб берган ўғай онам энди шафқатга муҳтож. Унга таъминот беришга мажбурманми?

О. Абраев,
Самарқанд вилояти.

— Меҳнатга лаёқатсиз, ёрдамга муҳтож фуқаронинг ота-онаси, эр(хотин)и ёки вояга етган ва меҳнатга лаёқатли болалари бўлмаса, бўлган тақдирда ҳам улардан таъминот учун маблағ ололмаса, унга таъминот бериш мажбурияти ўғай ўғил ва ўғай қизлар зиммасига тушиши мумкин.

Агар ўғай ота (ёки она) ўғай ўғил (ёки қиз)ни беш йилдан кам вақт мобайнида тарбиялаган ва таъминот берган бўлса, шунингдек, ўз мажбуриятини лозим даражада бажармаган бўлса, суд ўғай ўғил (ёки қиз)ни таъминот бериш мажбуриятидан озод қилишга ҳақли.

Саволга Пастдарғом тумани 3-сон ДНИ нотариуси
Мадина НАБИЕВА жавоб берди.

ТАҲРИРИЯТДАН: Ўғай онангиз гарчи бир пайтлар сизга яхши муомала қилмаган бўлса-да, ҳозир меҳр-шафқатга муҳтож экан, инсонийлик нуқтаи назаридан, албатта, ёрдам қўлини чўзинг! Ҳадиси шарифларимизда кечиримли бўлиш уқтирилган. "Ёмонлик айлаганга яхшилик қил" деган ҳикмат ҳам бежиз айтилмаган.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Фарзандларимнинг азиз ва меҳрибон онаси, оиламиз чироғи Мавлудахон! Кутлуғ 60 ёшинг муборак бўлсин. Оллоҳ ҳаммиша бизларни ўз паноҳида асрасин. Бахтимизга омон бўл!

Турмуш ўртоғинг
Баҳодир ТУРСУНОВ
Тошкент шаҳри

Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, «Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш» ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва «Соғлом ақлод учун» халқаро хайрия жамғармаси

Тахририятга келган қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди. Реклама материаллари мазмунини учун тахририят жавобгар эмас.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида chop этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти — 15:00. Босишга топширилди — 15:00.

E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz

ISSN 2010-7609

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 100000. Амир Темур кўчаси 1-тор кўча, 2-уй. Мўлжал: Олой бозори ёнида

Бош муҳаррир:

Норқобил ЖАЛИЛОВ

Навбатчи муҳаррир — **Фаррух ЖАБОРОВ**
Саҳифаловчи — **Оқил РАҲМОНОВ**
Мусаҳҳихлар — **Саидгани САЙДАЛИМОВ,**
Гулноза БОБОЕВА

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169-рақам билан 11.01.07 да рўйхатга олинган. Буюртма Г — 128. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ. Адади — 10034. Баҳоиси келишилган нархда.

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Қабулхона: (тел/факс) 233-28-20
Котибият: 234-76-08
Мухбирлар: 233-04-50
«Оила» бўлими: 234-25-46

Web-site: oilavajamiyat.uz

1 2 3 4 5